

הדרכת תלמידים מיפי רבותיהם

[מסכת ברכות דף כ"ח עמוד ב']

תנו רבנן: כשחלה רבי אליעזר, נכנסו תלמידיו לבקרו.
אמרו לו: רבינו, למדנו אורחות חיים ונזכה בהן לחיי העולם הבא.
אמר להם: היזהרו בכבוד חבריכם, ומנעו בניכם מן ההיגיון, והושיבו
בין ברכי תלמידי חכמים, וכשאתם מתפללים - דעו לפני מי אתם
עומדים, ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא.
וכשחלה רבי יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לבקרו. כיון שראה אותם
התחיל לבכות.

אמרו לו תלמידיו: נר ישראל, עמוד הימיני, פטיש החזק, מפני מה אתה
בוכה?

אמר להם: אילו לפני מלך בשר ודם היו מוליכין אותי, שהיום כאן ומחר
בקבר, שאם כועס עלי - אין כעסו כעס עולם, ואם אוסרני - אין איסורו
איסור עולם, ואם ממיתני - אין מיתתו מיתת עולם, ואני יכול לפייסו
בדברים ולשחדו בממון - אף על פי כן הייתי בוכה, ועכשיו שמוליכים
אותי לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שהוא חי וקיים לעולם
ולעולמי עולמים, שאם כועס עלי - כעסו כעס עולם, ואם אוסרני -
איסורו איסור עולם, ואם ממיתני - מיתתו מיתת עולם, ואיני יכול
לפייסו בדברים ולא לשחדו בממון, ולא עוד, אלא שיש לפני שני דרכים,
אחת של גן עדן ואחת של גיהנם, ואיני יודע באיזו מוליכים אותי - ולא
אבכה?

אמרו לו: רבינו, ברכנו!

אמר להם: יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם.

אמרו לו תלמידיו: עד כאן?

אמר להם: ולואי! תדעו, כשאדם עובר עבירה אומר: שלא יראני אדם.
בשעת פטירתו, אמר להם: פנו כלים מפני הטומאה, והכינו כסא
לחזקיהו מלך יהודה שבא.

משנה: ... רבי אליעזר אומר: העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים ...

פירוש רש"י: מההגיון - לא תרגילום במקרא יותר מדאי, משום דמשכא, לשון אחר:
משיחת ילדים.

1. "תנו רבנן: כשחלה רבי אליעזר (בן הורקנוס), נכנסו תלמידיו לבקרו..."

א. מחק את המיותר. רבי אליעזר היה - תנא / אמורא

ב. באיזו מילה מסתיימת הברייתא?

2. "אמרו לו: רבינו, למדנו אורחות חיים ונזכה לחיי העולם הבא..."

רבי אליעזר בן הורקנוס חינך את תלמידיו לתורה, לתפילה ולגמילות חסדים.

השלם במקומות המתאימים: תורה, תפילה, גמילות חסדים.

- "היזהרו בכבוד חבריכם" - _____
- "ומנעו בניכם מן ההיגיון, והושיבו בן ברכי תלמידי חכמים" - _____
- "וכשאתם מתפללים - דעו לפני מי אתם עומדים" - _____

3. "היזהרו בכבוד חבריכם".

א. מדוע, לדעתך, הזהיר רבי אליעזר תחילה את תלמידיו "היזהרו בכבוד

חבריכם" לפני תורה ותפילה?

ב. עיין במסכת אבות פרק ב' משנה י' וכתוב הדרכה דומה להדרכה שבסוגיתנו,

שהורה רבי אליעזר!

4. "ומנעו בניכם מן ההיגיון".

המילה "היגיון" בלשון התנאים [משנה, ברייתא, תוספתא] פירושה: קריאה קלה,

ללא לימוד ועיון רציני. רבי אליעזר מתנגד לחינוך המרגיל את התלמידים

למחשבה שטחית.

מהם שני הפירושים ברש"י להדרכת רבי אליעזר "ומנעו בניכם מן ההיגיון"?

5. "וכשאתם מתפללים - דעו לפני מי אתם עומדים".

א. מהו הדבר החשוב ביותר בעמידה בתפילה, לפי רבי אליעזר?

ב. עיין במשנה הבאה והעתק משם מאמר של רבי אליעזר בנושא התפילה!

ג. כתוב מהו הקשר בין שני המאמרים של רבי אליעזר בענין התפילה.

6. "אמרו לו תלמידיו [של רבי יוחנן בן זכאי]: נר ישראל, עמוד הימיני, פטיש החזק,

מפני מה אתה בוכה?"

העיון יעקב כותב:

"קרא לרבן יוחנן בן זכאי נר ישראל, לפי שהיה ראש נשיא ישראל ...

וקרא לרבן יוחנן בן זכאי עמוד הימיני על שם התורה שניתנה בימין.

ומה שקראו פטיש החזק, לפי שרבן יוחנן בן זכאי התקין כמה תקנות קבועות

וקבע בהן מסמרות, ומשמרת למשמרת לחזק בית ישראל, שמהם תצא תורה".

מדוע קראו לרבן יוחנן בן זכאי בכינויים הבאים:

1. נר ישראל 2. עמוד הימיני 3. פטיש החזק

7. רבי יוחנן מציין מספר הבדלים בין מלך בשר ודם למלך המלכים, הקב"ה.

השלם את הטבלה!

מלך בשר ודם	הקב"ה

8. "אמרו לו: רבנו ברכנו! ... עד כאן?!..."

הסבר מדוע התלמידים תמהים על ברכתו של רבם? [רמז: השווה לדבריו הקודמים

בענין השוואה בין מלך בשר ודם לקב"ה].

9. "אמר להם: ולואי! תדעו, כשאדם עובר עבירה אומר: שלא יראני אדם".

מה משיב רבי יוחנן לתמיהתם? הבחן בין שני מצבים:

א. לפני שאדם עושה את העבירה.

ב. לאחר שהאדם התחיל לעשות את העבירה.